

ЧИННИКИ ДЕНУМЕРАТИВІВ: ПРОДУКТИВНІ ТА НЕПРОДУКТИВНІ СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ

Плигун О. А., студ. гр. ПР-71

Перебуваючи в постійному русі мова, безперервно розвивається, вдосконалюється, маючи своє сьогодні, минуле і майбутнє. Збагачення словника - це один з найважливіших факторів розвитку мови, свідчення його динамічного характеру. Лексика мови знаходиться в стані безперервної зміни відповідно мовним законам. З розвитком суспільства з'являються нові предмети, явища та зникають старі.

У сучасній англійській мові відособлюється цілий комплекс квантитативних одиниць - мовне поле кількості, інтегрованих домінуючими та периферійними семами кількості. Конституентами мовного поля кількості виступають числівники, які виконують функцію позначення квантитативних відношень об'єктивного світу.

Числівники, в основному, виконують квантитативну функцію, вони є носіями основних неускладнених сем числа. Денумеративним утворенням притаманна розширена форма та ускладнена семантика.

Two can play at that game.

Загальним для числівників і денумеративів є те, що вони реалізують загальнокатегоріальну сему кількості. Відмінними рисами числівників є їх фреквентивність, неускладненість опорної семи числа, специфічна сполучуваність. Денумеративні утворення тяжіють до розширеної форми та ускладненої семантики. Денумеративи знаходяться в субординаційній залежності, утворюють лексичний ряд, формальним центром якого є корінь числівника, а в значенні - сема числа.

Your ones are too like sevens.

Two can keep a secret if one of them is dead.

Виробництво нових лексичних одиниць відбувається по певних словотворчих моделях, що історично склалися в даній мові.

До продуктивних способів словотворення належать: афіксація, конверсія, композиція та компресія. Продуктивними варто вважати такі моделі, за якими на даному етапі розвитку мови утворюються похідні одиниці як результат словотвірного акту внаслідок семантичних і дериваційних трансформацій вихідного слова.

Can you spare me a fiver?

Show me your ten of spades!

Серед активних словотворчих процесів словоскладання (композиція) посідає значне місце в лексико-семантичній системі англійської мови і є важливою основою формування словникового складу мови, а також одним із головних напрямів його поповнення.

Shall we book a five-star hotel? We can afford it now.

Семантична структура денумеральних секундарних утворень відображає становлення нумерального пласта лексики, адаптивні можливості квантитативних одиниць.

Семантична девіація числівників та їх секундарних утворень осмислюється на матеріалі їх системно-функціонального буття, еволюції від предметного до квантитативного та спустошеного значення, від повнозначного статусу до службового.

Дієслівні денумеративи утворюються шляхом конверсії, яка є специфічним способом словотвору, коли нове слово утворюється без формальної зміни вихідного слова, без застосування будь-яких лінійних словотворчих засобів. Продуктивною моделлю конверсії в денумеративах виступає модель Num → V, причому вагому участь у ньому беруть складні слова та словосполучення. Напр.: англ. ten → to ten, one → to one-up, two → to twin.

The company twinned its business and financial centres.

I was not trying to one-up him.

Основа числівника має потенційні можливості проявляти себе у сполучувальній комбінаториці. В англійській мові нумеральні основи вживаються в основному в дериватах, утворених шляхом афіксації і словоскладення. Когнітивні параметри денумеративів позначені словотвірною активністю, яка є правомірною та перспективною.

1. Швачко С. О. Квантитативні одиниці англійської мови: перекладацькі аспекти - Навчальний посібник. - Вінниця: Нова книга, 2008.- 128 с.

2. Медвідь О. М. Структурні особливості нумеральних сполучень // Вісник СумДУ. Серія Філологія. - 2000. - № 19. - С.24-35.

3. Швачко С. О. Слова міри і ваги: лінгвокогнітивні аспекти. — Монографія. - Суми: Вид-во СумДУ, 2008. - 132 с.

Наук. кер. — Медвідь О. М., к. філол. н., доцент СумДУ